

pravice in dolžnosti udov za napravo učiteljskega konvikta.

Ko bode to urejeno, potem se bode tudi zavedno učiteljstvo kamniškega okraja rado in hitro odzvalo.

Blagajnik g. Trante poroča, da je imelo društvo dohodkov 67 gld., troškov pa 39-86 gld., ostane 27-14 gld., ako se še prišteje svota 24 gld., koje je društvo posodilo k donesku kamniških učiteljev za ustanovnino družbi sv. Cirila in Metoda, ima gotovine 51-14 gld.

Nato prebere pismo družbe sv. Cirila in Metoda, katero naznanja, da je društvo sprejeto med ustanovnike.

Po razpravi „Razstava učil pri prihodnji deželni razstavi“, katero je prečital naš neutrudno marljivi sodrug g. Stiasny, vnela se je zopet živa debata, ter sprejeli referentovi resoluciji:

1. Zeleti je, da bode na deželni razstavi zastopano ljudsko šolstvo.

2. Naj se za časa deželne razstave priredi izložba učil.

Po daljnem razgovoru se določi, da se naše društvo razstave udeleži. Odboru se pa naroča, da preskrbi pri merodajnih krogih podporo, ter preskrbi kataloge razstave čeških učiteljev. Posamniki pa, naj odboru do meseca mal. travna naznanijo, kaj namestavajo razstaviti.

G. nadzornik predlaga naj se razstavijo naši podrobni učni načrti, katere bi morali preje še jedenkrat pregledati.

G. Burnik je proti temu, ako bi se razstavili v rokopisih, zato se je odboru naložilo, naj on preskrbi kakega založnika.

Ko se je še določilo radi svetilnic rajnim gg. tovarišem, ter določilo prihodnje zborovanje na prvi četrtek mal. travna v Moravčah, za katero je prevzel referat s praktičnim nastopom g. Toman, se je tri urno zborovanje zaključilo.

Naj bi taka zborovanja le vedno bolj napredovala, ker z resnim delom pridobimo zanimanje in priznanje, kar bode le šolstvu in nam v prid! J. T.

Iz novomeškega okraja. (Občni zbor učiteljskega društva.) Ker naš zadnjikrat sklicani zbor ni bil sklepčen zaradi premalega števila došlih udov, bil je drugo sklican dne 19. vinotoka t. l. v Toplicah, kjer se je tudi vršil po sledečem vspredu: 1. Predsednikov nagovor. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. »Stari Slovani« (predava g. V. Kmet.)

(Ta točka je odpadla, ker gosp. poročevalca zaradi važnih uzrokov ni bilo. Op. dop.) 5. Volitev odbora. 6. Volitev treh pregledovalcev računov. 7. Razgovor o »Učiteljskem domu.« 8. Posamezni nasveti.

G. predsednik Fr. Konecilija presrečno pozdravi vse navzoče, ter zahvali došle ude, da so se vabilu odzvali. Spominja nas veselih in tudi žalostnih dogodkov preteklega leta. Veseli dogodek je bil za nas zabavni večer, o katerem se je v vseh krogih s pohvalo govorilo; kateri pa tudi kaže, da se z vstrajnostjo in skupnostjo lahko ravno med učiteljstvom mnogo doseže.

K žalostnim dogodkom pa prišteva nemilo in bitko izgubo Bl. Hrovatha, c. kr. šolskega svetovalca in ravnatelja ter dr. viteza Močnika, katera sta v prošlem letu preminula. Oba sta bila učiteljstvu vedno naklonjena ter tudi mnogo zanj in za šolo storila. V znak sožalja se na uljudno opombo predsednika prisotni vzdignejo s svojih sedežev. K sklepu svojega nagovora želi, da bi se v tekočem letu imeli spominjati le veselih dogodkov, britkih zgub naj bi nas pa Bog obvaroval.

Potem prebere tajnik g. naduč. Hiti svoje zanimivo sestavljeno in zabavno poročilo o delovanju društva v preteklem letu, katero nam pravi med drugim, da je bilo 29 društvenih udov, to je 1 častni in 28 pravih. — Iz poročila blagajnikovega le to, da je bilo dohodkov 66 gld. 91 kr., a stroškov 32 gld. 7 kr. Ostanke je 34 gld. 84 kr.

Na vprašanje g. V. Zavrla, je li dobila družba sv. Ciril-Metoda kak dar od prebitka našega zabavnega večera, mu je odgovoril blagajnik, da je odbor poslal družbi 50 kron.

Ker je 4. točka dnevnega reda izostala, prestopili smo k volitvi odbora. Izvoljen je bil z malo izpremembo odbornikov stari, katerega moramo zahvaliti za njega veliki trud; posebno pa še društvenega predsednika za njegovo požrtovalno, trudoljubno delovanje in pohvalno vodstvo. Tudi gg. tajniku in blagajniku gre vsa pohvala za njih vestno delovanje. Novi odbor: načelnik, g. Konecilija; namestnik, g. Fl. Kalinger; tajnik, g. M. Hiti; blagajnik, g. J. Kutnar; odborniki, gđc. E. Clarici, g. A. Vrančič in g. J. Šmorancer. — Po dovršeni izvolitvi bili so izvoljeni z vsklikom pregledovalcem računov gg. J. Franke, D. Matko in V. Zavrl. (Konec prih.)

Vestnik.

God presvetle cesarice se je letos slovesno praznoval v Ljubljani in tudi na več šolah na deželi v soboto dne 18. listopada, ker v nedeljo ni mogoče, da bi imela šolska mladina svojo sv. mašo.

Pismo presvetlega cesarja bivšemu ministru Gautschu. Ljubi dr. baron Gautsch! Izpuščam Vas s tem milostljivo iz službe ministra za bogočastje in

pouk ter Vam izražam za Vaše izborna, zvesto službovanje, za Vašo neutrudno delavnost kakor za velike zasluge, katere ste si pridobili za razvoj in povzdigo pouka, kakor tudi za pospeševanje vzajemnosti vseh veroizpovedanj posebno priznanje in Si pridržim poziv v Vaše dalje službovanje.

Na Dunaji, 11. listopada 1893.

Francišek Jožef I. r.

Taaffe I. r.

Presvetli cesar je imenoval bivšega ministra dr. barona Gautscha kuratorjem terezijanske akademije na Dunaji.

Pismo presvetlega cesarja novemu naučnemu ministru. Ljubi dr. vitez Madeyski! Imenjem Vas ministrom za bogočastje in pouk.

Na Dunaji, 11. listopada 1893.

František Jožef I. r. Alfred Windischgraetz I. r.

Novi naučni minister dr. Stanislav vitez Madeyski je bil porojen 1841. l. v Sienavi v Galiciji. Pravne studije je dovršil v Krakovi in Lvovu in vstopil v državno službo 1864. l. kot sodni uradnik. 1866. l. si je pridobil doktorstvo vseh prav in je postal sodni pristav. Za ministerstva Polockega je bil pozvan v gališki oddelek pravosodnjega ministerstva, kjer je deloval osobito v sekciji zakonodajstva. Po nastopu pravosodnjega ministra dr. Glaserja se je vrnil Madeyski v Galicijo ter se je izstopil iz državne službe ustanovil 1872. l. v Liški pri Krakovi kot notar. 1875. l. se je preselil v Brzecko, kjer je bil izvoljen tudi županom. 1879. l. je bil prvokrat voljen v državni zbor. Potem se je habilitiral kot privatni docent civilnega prava. 1885. l. je bil v drugič pozvan v pravosodnje ministerstvo. Potem mu je bila podeljena profesura na jagelonski univerzi v Krakovi. Zadnje leto je bil rektor te univerze, na kateri je predaval avstrijsko civilno pravo.

Besede ministrove. Ko je novi naučni minister sprejel uradnike naučnega ministerstva, rekel je med drugim: „Dasi je to treba vedno ozirati na blagor cele države, vendar je treba tudi v postev jemati kulturne potrebe in korist posameznih dežel in narodov“.

Osobne vesti. Stalni učitelj g. L. Knific v Benici je imenovan stalnim učiteljem v Trsteniku. G. T. Campa, namestni učitelj na L. mestni deški šoli v Ljubljani, dobil je začasno drugo učno mesto na trirazrednici v Zagorji ob Savi; na njega mesto pride učiteljski kandidat g. J. Rožtan. — Izprašana učiteljska kandidatinja gđ. Semiramida Schmalz je sprejeta kot volonterka na mestni nemški dekliški šoli v Ljubljani, gđ. Serafina Jamšek pa v Hulbovem privatnem zavodu.

Uredba katekizmov, po katerih se bode v ljudskih in meščanskih šolah poučevalo, bilo je glavno vprašanje pri škofovski konferenciji, katera je bila te dni v nadškofjski palači na Dunaji pod predsedstvom praškega nadškofa kardinala grofa Schönborna.

V novih šolskih naznanilih se morejo redi namestu s kraticami vpisovati s številčkami, koje je hitreje.

Žrtve žganjepitja. Žganjepitje uniči vsako leto na Angleškem 50.000, na Nemškem 40.000, na Ruskem 10.000, v Belgiji 4, na Francoskem 1500 ljudi.

Umrli je g. Gregor Sommer umirovljeni učitelj in bivši okrajni šolski nadzornik v Celovci. Porojen je bil v Borovljah dně 10. sušca 1814. l. torej je bil že v 80. letu. Umrli je bil poštenjak in slovensk rodoljub že v tistih časih, ko se je naš narod komaj začel probujati. Poleg knezoškofa Slomseka, Andreja Einspielerja in Antona Janežiča je bil tudi on delaven za ustanovljenje družbe sv. Mohorja. Ko je bil učitelj v Borovljah, je deco poučeval na podstavi materinega jezika in izdajal slovenska šolska poročila, torej se je slovensčini takrat na Koroškem bolje godilo, nego sedaj. Kot učitelj v Celovci je spisal učno knjižico „Mali računar“, katero je založila družba sv. Mohorja. Nekoliko let je tudi učil slovenski jezik na celovškem učiteljski. Kdor ga je imel priliko poznati, moral ga je spoštovati. Blag mu spomin! V m. p.!

Za pouk v risanju na višji gimnaziji v Ljubljani je c. kr. naučno ministerstvo dovolilo posebnega asistenta.

Nova obrtno-nadaljevalna šola se je otvorila v Št. Vidu nad Ljubljano, kjer je veliko rokodelskih učencev, zlasti mizarških. Istotako je c. kr. ministerstvo dovolilo ustanovitev take šole v Ribnici.

Papež Lev XIII. pospešitelj astronomije. Na stroške, papeževe civilne liste se je izdelal za vatiškanski observatorij teleskop, da se bodo ogledovale solnčne maroge in takozvane solnčne bakle. Takega teleskopa nima nobena zvezdarna, niti Lykova v Kaliforniji ne.

Potomec Napoleona I. V severoameriški državi Messachusets umrl je te dni na svojem posestvu Jerome Napoleon Bonaparte Patterson, unuk Jeroma Bonaparta, bivšega kralja Westfalskega. Jerome Bonaparte je bil oženjen v prvem zakonu z Amerikanko Elizabeto Patterson. Njegov sin, rojen l. 1830., zaročil se je tudi z bogato Amerikanko in živel na svojih posevstvih. L. 1853. vstopil je v francosko vojsko in se bojeval v Krimski vojni. Po 15letnem službovanji vrnil se je v Ameriko, ker mu Napoleon III. ni hotel priznati naslov cesarskega princa. Ostavil je imetek 30 milijonov.

Telefon v Skandinaviji. Te dni se je izvršila zveza med telefonskima mrežama v Švediji in Norvegiji. Na Švedskem je 230 večjih mest in krajev zvezanih med saboj z državnim telefonom in se občinstvo poslužuje te novodobne udobnosti na način, o katerem nimajo drugod niti pojma. Vsa važnejša naročila se opravljajo po telefonu, vse javno življenje se giblje v znaku telefona. Namestu pisati pismo ali telegrafirati, se telefonira in povsod se čuje zvenkljanje telefonskih zvončkov, tako da časi že postane nadležno. Govori se na velike daljave po vsi Švedski in Norveški in na Dansko.

Drobtinice iz strokovnih listov.

V letošnjih počitnicah je bil kurz za ročna dela na deških šolah v Lipsiji. Udeležilo se ga je 11 učiteljev z Angleškega in 26 učiteljev iz raznih mest Bolgarske, katera je odposlala tamošnja vlada.

Mimo teh je prišel v Lipsijo bolgarski minister za uk Givkov v spremstvu generalnega nadzornika bolgarskega šolstva, da bi se sam prepričal o napredku tega predmeta v zadnjem času. „*Narod a škola*“.

V Bukovini je bilo v mimojem letu 306 javnih ljudskih šol in 18 privatnih šol. Šolo obiskujočih dečkov bilo je 42.208, deklic pa 42.021. Na javnih šolah je poučevalo 309 učiteljev in 98 učiteljic s skušnjo usposobnosti, 54 učiteljev in 54 učiteljic s zrelostno skušnjo in 12 učiteljev in 9 učiteljic brez skušnje. „*Narod a škola*“.

Telovadba za deklice. Glede novih ukazov, katere je izdalo prusko ministerstvo, naroča se šolskim uradom, da bi večjo pozornost obračali na telovadbo za deklice. „*Narod a škola*“.

Stalni šolski nadzorniki. Ministerstvu za uk bode predložen v državnem zboru zopet predlog o uvedeni stalnih šolskih nadzornikov, kateri ni bil v lanskem zasedanju vzprejet. „*Narod a škola*“.

Analfabetov je v Avstriji 23,6, v Italiji 42, v Rusiji 78,3, v Srbiji 79,3, v Rumuniji 82, v Bolgariji 85, v Franciji 9,5, na Angleškem 9, na Finskem 1,9, v Prusiji 9,6, na Bavarskem in na Švedskem 0,4, na Norveškem 0,3, na Saksonskem 0,2 odstotkov.

„*Učiteljske Novine*“.

K letošnjemu naboru se postavilo na Avstrijskem v treh razredih 764.330 novincev, od teh je bilo vzeti k vojakom 171.310. Izmed teh ni hodilo nič v šolo 25.882, 80.880 je hodilo v ljudsko in meščansko šolo in 442 uživalo je višjo izobrazbo.

„Učiteljske Novine“.

V vseh šolah v baltiški guberniji je ruska vlada uvedla, da se verouk prednaša v materinem jeziku. Nemcem se prednaša nemški, Poljakom poljski, Estom estonski, Lotišem lotiški, Rusom ruski. Med baltiškimi Nemci je radi tega velika razburjenost, ker je imela nedavno še na vseh šolah nemščina izjemno gospodstvo. Predmeti, kateri so bili prednašani učencem nemške narodnosti nemški, prednašajo se zdaj ruski.

„Narodni učitel“.

Statistika gluhtonemih. Na 100.000 prebivalcev pripada gluhtonemim: v Švici 245, v Avstriji 130, v Ogerski 125, na Švedskem 120, na Ruskem 101, v Nemčiji 93, v Norvegiji 87, v Portugalski 74, v Združenih državah 67, na Grškem 64, na Danskem 62, v Italiji 53, na Španskem 45, v Belgiji 43, na Nizozemskem 35. Največje število gluhtonemih se kaže med židi.

„Narodni učitel“.

Poučevanje petja na učiteljskih izobraževalnicah. Sprevidelo se je, da nekateri kandidati in kandidatnje, kateri so že prestali preskušnjo zrelosti, ne vedo prav poučevati petja v šoli; ukazal je naučni minister, naj se na izobraževališčih za učitelje in učiteljice ostro gleda na to, če imajo kandidati in kandidatnje predpisanih vednostij v petji in godbi.

„Beseda učiteljska“.

Ivana Praprotnik.

Zahvala. Velecenjeni gospod Ignacij Gruntar c. kr. notar, blagovoli je podariti po svojem odhodu na novo mesto Ribnica tukajšnji šoli znesek 10 gl. za šolsko knjižnico. Podpisano voditeljstvo dovoljuje si izreči tem pótom najsrčnejšo zahvalo vrlemu domoljubu in šolskemu prijatelju.

Voditeljstvo ljudske šole v Dolenjem Logatci,
dné 25. vinotoka 1893.

V. Ribnikar.

Zahvala. Slavno društvo „Narodna šola“ za poslano šolsko blago zahvaljujejo šolska vodstva: jednorazrednice v Hrušici pri Ljubljani, jednorazrednic na Dobravi pri Kropi, v Bojancih, v Horjulu in trirazrednice v Knežaku.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 830

o. š. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Semiči je namestiti drugo in tretje učno mesto z letno plačo 500 gl., oziroma 450 gl. stalno ali pa začasno. Druga učna služba se more, ako ne bode dobili moške učne moči, podeliti tudi učiteljici, vendar le začasno.

Prošnje je vlagati do dné 6. grudnia t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju,
dné 18. listopada 1893.

Št. 1143

o. š. sv. Učiteljsko mesto na jednorazrednici v Kolovratu je stalno popolniti. Letna plača 450 gl. opravilnina 30 gl. in pristo stanovanje.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim póttem senkaj vložijo do dné 15. grudnia 1893.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dné 28. listopada 1893.

Št. 1305

o. š. sv. Drugo učno mesto na dvorazrednih ljudskih šolah v Kropi, v Srednji Vasi in v Begunjah je stalno popolniti.

Listnica upravníštva.

Zaostale p. n. naročnike oziroma društvenike praviljudno prosimo, da svoj dolg poravnajo vsaj še pred koncem leta.

Listnica uredništva.

G. — a v D. L.: Hvala, za to številko je došlo

Prosilci naj svoje prošnje po predpisnem službenem potu do 6. grudnia 1893 pri podpisnem c. kr. okrajnem šolskem svetu vložijo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici,
dné 15. listopada 1893.

Št. 1388

o. š. sv. Na novi jednorazredni ljudski šoli v Ratečah pri Škofji Loki je stalno ali tudi začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki četrtega plačilnega razreda, z opravilnino 30 gl. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim póttem senkaj vlagati do dné 11. grudnia 1893.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dné 18. listopada 1893.

Št. 1462

o. š. sv. Drugo učno mesto na dvorazrednici v Preddvoru z dohodki IV. plačilnega razreda je stalno popolniti.

Obrok za prošnje do dné 4. grudnia 1893.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dné 18. listopada 1893.

prekasno, torej prihodnjic — G. — k v Š. V.: Stvar bi se za naš stan slabo tolmačila, ako dopis priobčimo, torej je boljše, da tega ne storimo. Pozdrav! — V razpisu c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 10. vel. srpana t. l. št. 1765, priobčenem v „U. T.“ št. 21. str. 253 naj se blagoizvolijo popraviti pod točko 3. tiskovna napaka „Forstobstbäume“ v „Formobstbäume“.

Spominjajte se „učiteljskega doma“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gl. na leto, za 1 gl. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Milčeve tiskarne v Ljubljani.